

Wypas bydła na pastwiskach. Ekonomicznie i zdrowo

Autor: dr hab. inż. Maciej Adamski

Data: 26 października 2019

Wypas bydła na pastwiskach niesie szereg korzyści, ale należy go właściwie zaplanować. Bydło mięsne powinno bazować przede wszystkim na użytkach zielonych, które są najtańszą bazą paszową, dostępną u nas od maja do listopada. Jak racjonalnie wykorzystywać pastwiska?

Hodowla bydła w czystości rasy, jak i produkcja mięsa wołowego zależy od potencjału genetycznego zwierząt, jest również uwarunkowana czynnikami środowiskowymi, organizacyjnymi i ekonomicznymi.

Od czego zależy efekt hodowlany

Efekt hodowlany w stadzie można zmierzyć ilością zwierząt odchowanych i zakwalifikowanych do dalszej hodowli. Końcowy efekt produkcji żywca wołowego określa jego wartość rzeźna i właściwości jakościowe mięsa. Uzależnione są one od: typu użytkowego, rasy, płci, końcowej masy ciała, i wielu innych czynników. Zostają one również ukształtowane przez hodowcę w procesie chowu, poprzez system utrzymania i zastosowanie odpowiednich metod żywienia.

Wypas bydła na pastwiskach obniża koszty

[Bydło mięsne](#) powinno bazować przede wszystkim na użytkach zielonych, które są najtańszą bazą paszową, dostępną u nas od maja do listopada. Trwałe użytki zielone obejmują swym zasięgiem 11,4% obszaru kraju (łąki – 8,1%, pastwiska – 3,3%), co stanowi 21,1% terenów rolniczych Polski.

Niektóre rasy mogą przebywać w warunkach naturalnych całorocznie

Niezależnie od kierunku produkcji (hodowlane, towarowe) możemy zastosować ekstensywny system utrzymania bydła mięsnego przez cały rok na pastwiskach. Pastwiskowanie jest naturalną i tanią metodą utrzymania i żywienia bydła. Całorocznie w warunkach naturalnych bez jakichkolwiek zabudowań mogą przebywać rasy takie jak np. Hereford, Charolaise, Salers czy Simental. Konieczna jest jedynie osłonięta kwatera zimowa (z zakrzewieniem) zabezpieczająca przed wiatrem i śnieżycą. Wystarczy sterta słomy, na której zwierzęta chętnie leżą, odpoczywają, nocują.

Niektóre rasy mogą przebywać na wolnym powietrzu całorocznie.

fot. pixabay

Wiaty są ważne

Wbrew przyjętym poglądom uważam, że konieczne są jednak wiaty. Najlepszym rozwiązaniem, a zarazem według obowiązującego dobrostanu jest utrzymywanie zwierząt na pastwiskach z dostępem do wiat lub w otwartych budynków z dostępem do okólnika. Wycielenia odbywają się wtedy na pastwiskach. Zimowanie w takich warunkach nie wpływa negatywnie na poród i zdrowie cieląt a wręcz odwrotnie. Matki karmiące muszą być jednak lepiej żywione niż całe stado. W okresie przejściowym – jesienno – zimowym, należy żywić je do woli, wyjątek stanowią krowy wysoko cielne. Zapotrzebowanie bytowe krowy z cielęciem:

- ok. 55 kg zielonki (w sezonie letnim)
- ok. 35 kg sianokiszonki (w sezonie zimowym).

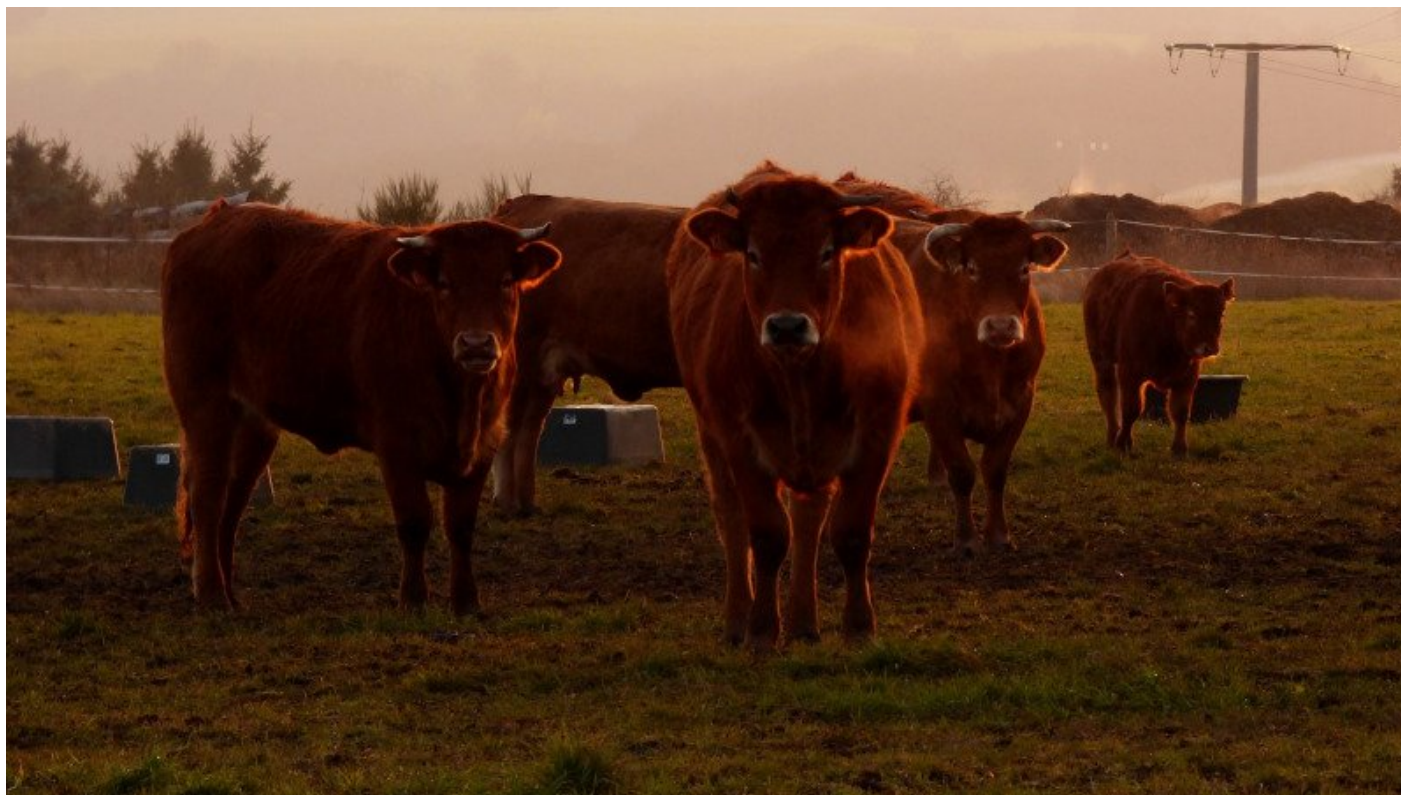
Spostrzeżenia te potwierdzają badania własne prowadzone w dwóch stadach na Dolnym Śląsku.

Ustalamy system wypasu

Pastwiskowanie bydła jest ekonomiczną i przyjazną zwierzętom metodą wykorzystywaną w chowie bydła. Utrzymanie bydła na pastwisku sprzyja dobrostanowi wypasanych zwierząt, ich zdrowiu oraz zachowaniom stadnym. Przed rozpoczęciem okresu pastwiskowego należy ustalić system prowadzenia racjonalnego wypasu. Możemy wprowadzić wypas bydła na pastwiskach tzw. kwaterowy lub dawkowy- dozowany, pozwala to na efektywniejsze wykorzystanie runi pastwiskowej, zwłaszcza na terenach o słabszej wegetacji roślin. Wiosną po wejściu zwierząt na pastwisko przez pierwsze dni prowadzimy wypas kontrolowany, zapobiega to jego niszczeniu.

Całodobowe korzystanie z pastwiska jest korzystne dla bydła

Bydło najchętniej pasie się w godzinach rannych i popołudniowych, ale w upały chętnie korzysta z runi pastwiskowej również nocą. Najlepszym sposobem wypasu jest umożliwienie bydłu korzystania z pastwiska przez całą dobę. Przy tym sposobie wypasu zwierzęta naturalnie regulują ilość pobieranej paszy. Dlatego ważne jest stworzenie właściwej infrastruktury pastwisk.

Bydło najchętniej pasie się w godzinach rannych i popołudniowych, ale w upały chętnie korzysta z runi pastwiskowej również nocą.

fot. pixabay

Najbardziej optymalne wyniki i wydajność pastwiska uzyskuje się poprzez zastosowanie dawkowanego wypasu kwaterowego

Polega on na rotacyjnym wykorzystaniu kwater, co zabezpiecza pastwisko przed wydeptywaniem jego wyjedzonej części, przyspieszając jednocześnie tym samym prawidłowy odrost runi pastwiskowej. Przy tym systemie bardzo dobrze sprawdza się elektryczne ogrodzenie (tzw. „elektryczny pastuch”). W zależności od odrostu przydziela się na 1 sztukę bydła 50–150 m² powierzchni pastwiska dziennie. Wielkość odrostu i jego wartość pokarmowa determinowana są jakością gleb, średnimi rocznymi opadami jak i sezonem wegetacji roślin. Wraz ze zmieniającym się sezonem zmienia się stosunek białka do włókna. Ponadto zalecane jest również naprzemienne użytkowanie kwater (koszenie na zmianę z pastwiskowaniem).

Dobrostan, bezpieczeństwo i odpowiednie warunki środowiskowe

Wypas bydła na pastwiskach to również dbałość o dobrostan zwierząt, bezpieczeństwo oraz właściwe warunki środowiskowe. Należy o tym pamiętać, ponieważ w pastwiskowym systemie utrzymania silnie zaznacza się behavior z hierarchią stada. Oprócz zapewnienia właściwej higieny pastwisk oraz ich nawożenia, należy pamiętać o infrastrukturze sprzyjającej wypasanim zwierzętom.

Niekorzystne warunki pastwiskowania wpływają negatywnie na wydajność bydła bez względu na kierunek użytkowania. W przypadku bydła mięsnego obserwuje się obniżone przyrosty dobowe masy ciała, natomiast u krów mlecznych odnotowuje się spadek wydajności mlecznej oraz pogorszenie składu mleka.

Zabiegi agrotechniczne na pastwisku

Aby w pełni wykorzystać pastwisko jako bazę paszową (często jedyną) ważne jest przeprowadzanie zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych. Dotyczy to: wykaszania niedojadów, mulczowania, rozgarniania kretowisk i łajniaków, jak i nawożenia podsiewów, czy okresowego nawadniania.

Dobrze utrzymane pastwisko wymaga zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych.

fot. pixabay

Nieodzowne w celu efektywniejszego wykorzystania pastwiska

W celu pełniejszego wykorzystania TUZ i poprawy ich jakości ważne jest doskonalenie różnych technik ich użytkowania. Od metod w pełni ekstensywnych, nawet bez ingerencji człowieka, do najbardziej efektywnego- intensywnego wykorzystania ich potencjału. Zwracając uwagę na gospodarkę nawozową w myśl obowiązujących przepisów, zwłaszcza dostarczanego azotu.

Dbając również o prawidłowe sporządzanie siana czy sianokiszonki. W czasie wypasu bydła na pastwiskach należy kontrolować stan i zasobność runi pastwiskowej w potrzebne elementy pokarmowe. Przy złej jakości, mogą wystąpić choroby takie jak np. tężyczka, która występuje przy niedoborach magnezu i nadmiarze białka. Jeżeli zwierzęta przebywają na pastwisku całą dobę same regulują ilość pobieranego pokarmu. Dla pełnego wykorzystania pastwiska należy o nie dbać, przeprowadzając potrzebne zabiegi pielęgnacyjne i agrotechniczne.

Kontrolujemy odrost runi pastwiskowej

Ponadto przez cały okres pastwiskowy bardzo ważne jest kontrolowanie ilości i jakości odrostu runi pastwiskowej (np. metodą Rózyckiego). Ważne jest, żeby nie doprowadzić do przenawożenia pastwiska, ponieważ jest to szkodliwe dla zwierząt.

Pastwiskowanie w warunkach suszy

Jeżeli w okresie pastwiskowym zauważymy spadek kondycji zwierząt lub stwierdzone zostanie, że pastwiska nie wystarcza jako paszy (np. w czasie okresowej suszy) należy zwierzęta dodatkowo dokarmiać. Rozwiązaniem na susze jest również nawadnianie pastwisk, pozwala to na utrzymanie prawidłowej jakości odrostu. Przed zastosowaniem tego zabiegu należy jednak przeprowadzić kalkulację, co się bardziej opłaca. Dobry hodowca powinien umieć skorygować dawki (wyliczone teoretycznie dla stada) w zależności od zaistniałej sytuacji.

Podczas suszy, zwierzęta należy dokarmiać.

fot. pixabay

Ważenie zwierząt i ich obserwacja

Bardzo istotne jest okresowe (nawet, co miesiąc) ważenie zwierząt, ocena ich kondycji, stanu zdrowia oraz obserwacja behawioru (zachowania się). **Kiedy zwierzęta przebywają na pastwisku nie można pozostawić ich bez nadzoru.**

Czochradła na wiosnę, wiaty i dostęp do wody

Ważnym elementem chowu w tym okresie jest ochrona zwierząt przed meszkami i innymi owadami, które pojawiają się masowo wiosną, początek lata (ciepło). Należy wtedy przygotować czochradła z preparatem owadobójczym. Zwierzęta ocierając się o nie rozprowadzają preparat po swoim ciele. W upalne dni przebywać powinny w miejscach zacienionych z dostępem do wody. Wypas bydła na pastwiskach wymaga odpowiedniego zabezpieczenia stada. Przy braku naturalnych zacienień (kępy drzew i krzewów) należy przygotować zwierzętom wiaty, chroniące nie tylko od słońcem, ale również od deszczu i silnych wiatrów. **Stały dostęp do wody na pastwisku jest koniecznym i niezbędnym elementem żywieniowym.**

Okres jesienny

Wypas bydła na pastwiskach dobiega końca wraz z nadejściem późnej jesieni. Koniec okresu pastwiskowego (październik – listopad) to okres odłączania cieląt od matek. Jest to dla nich szokiem – stresem, potrafią tracić nawet do jednego kilograma masy ciała dziennie. Jest to również pora przygotowania do okresu jesienno – zimowego samych zwierząt. Zwierzęta gromadzą zapasy tłuszczu, przybierają zimową okrywą włosową (długie puchowe włosy). Należy je spędzić na kwaterę zimową jak najbliższej gospodarstwa, aby ułatwić zimową obsługę stada: dozór nad zwierzętami, dokarmianie i pojenie.

Stan dróg, przeznaczonych do przepędzania zwierząt

Przy organizacji miejsca wypasu bydła na pastwiskach, warto również zadbać o dobrą komunikację i stan dróg, przeznaczonych do przepędzania zwierząt. Powinny one charakteryzować się właściwościami amortyzującymi, być pozbawione niebezpiecznych wgłębień i ostrych kamieni. Niewłaściwie skonstruowane przepędy komunikacyjne mogą przyczyniać się do powstawania problemów z układem ruchu.

Piękno naszego kraju byłoby niepełne bez bydła, chociażby ze względu na różnorodność jego umaszczenia.

Czy artykuł był przydatny?

Kliknij na gwiazdkę, by zagłosować

Submit Rating

Ocena / 5. Liczba głosów

```
{ "@context": "http://schema.org", "@type": "none", "aggregateRating": { "@type": "AggregateRating", "bestRating": "5", "ratingCount": "1", "ratingValue": "5" }, "image": "https://www.agrofakt.pl/wp-content/uploads/2019/10/angus-wyrozniajace.jpg", "name": "Wypas bydła na pastwiskach. Ekonomicznie i zdrowo", "description": "Wypas bydła na pastwiskach. Ekonomicznie i zdrowo" }
```